

V 00th

alt. Nr. 209.

Fürstenf. n. 3 andere Schriften

P. VIII. 109.

DISPUTATIONUM THEOLOGICA-
RUM DE PRÆCIPUIS FIDEI CHRI-
STIANÆ ARTICULIS,

I.

DE

SCRIPTURA SACRA,

Quam,

Favente hujus Autore

DEO,

SUB PRÆSIDIO

VVOLFANGI FRANZII,

S. S. Theologiæ D. & Professoris in Il-
lustri Academia VVittebergen-
si publici,

Collegis examinandam proponit

M. SIGISMUNDUS EVENIUS

Navena-Marchicus.

In templo arcis,

Ad diem 25. Septemb. horis consuetis.

VVITTEBERGAE
TYPIS JOHANNIS GORMANNI.

ANNO M. D. CXI.

VIRIS

*Reverenda dignitate, Pietate ac Eruditione
Ornatissimis,*

Dn. ANDREÆ MARSILIO, }
Dn. MICHAELI WESTPHALO, } Navenæ
Dn. MATTHÆO JAHN, }
Dn. CHRISTIANO SIMONI, } Lichenæ

Animarum Pastoribus fidelissimis,

NEC NON

*Amplissimis, prudentia doctrinaq; multiplici
præstantissimis,*

Dn. THOMAE BULLEN, }
Dn. MATTHÆO GUTSCMIDIO, } Navenfis,
Dn. ANDREAE HACKENBERGIO, }
Dn. NICOLAO RUNGIO, }
Dn. PETRO KLINGENBERGIO, } Lichenensis
Dn. BARTHOLDO ROESICHIO, }

Rerump. Consulibus, cæterisq; Reip. utriusq;
Senatoribus dignissimis,

Dn. Patronis, Fautoribus ac Amicis suis colendis.

IN HONORIS, AMORIS, OBSERVANTIÆ ET
Gratitudinis testimonium.

D. D. D.

M. Sigismundus Evenius,
Autor & Respondens.

DE SCRIPTURA SACRA.

Thesis I.

Quod de Sacrarum literarum usu generali alicubi scribit *Hieronymus*: Si quicumquam est, quod in hac vita virum sapientem teneat, & inter pressuras & turbines mundi æquo animo manere persuadeat; id esse primum reor, Meditationem & Scientiam Scripturarum: illud nos non immeritò & jure quidem potiori futuro Theologo applicantes dicimus: Si quicumquam est, quod Theologum teneat, & inter turbines falsæ doctrinæ firmo & constanti animo manere persuadeat; solam & unicam Scripturam esse sacram.

II. Sicut enim ἐν παιδαίῳ ἀνθρώπινης σοφίας λόγοις humana potest excellere sapientia, Deiq; sapientiam pro stultitia habere *1. Cor. 2. vers. 4. & cap. 1. vers. 18. & 21*: ita de Scripturis solis quæstiones suas si sistere cogantur hæretici, & auferantur illis, quæ cum Ethnicis sapiunt, stare non poterunt, ut ait *Tertull. de resur. carn.*

III. Quod ipsum in συζητήσεσι nostris futuris Theologicis dictum nobis observandumq; existimamus, in quibus non conveniet Aristotelis argumenta conquirere; nec ex flumine Tullianæ eloquentiæ rivulos ducere; nec aures Quiniliani flosculis & scholari de-

clamatione mulcere: sed Scripturæ erunt audiendæ sanctæ & divinitus inspiratæ, quæ ad veritatis indicationem sunt sufficientissimæ.

IV. Et optandum sanè esset ex æquo omnes lucernæ huic apparenti in loco obscuro 2. Pet. 1. v. 19. ut attenderent, nec doctrinas, quæ præcepta sunt hominum, Matth. 5. v. 9. magis sequerentur; hac enim ratione aut minus errorum esset in Ecclesia, aut ex illis in veritatis viam facilior reditus.

*Scriptura cō-
sideratio
necessaria.*

V. Verùm enimvero cùm in hæc reservati simus tempora, quibus non tantùm ἐμπαινεῖται extra Ecclesiæ pomeria constituti Scripturam S. irrident & floccifaciunt; sed ij etiam, qui prima & præcipua, imò unica Ecclesiæ pars & DEI populus haberi volunt, male sano conatu eandem velut ineptam rejiciunt, vel ut insufficientem suppleant, vel ut obscuram carpunt, alijsq; modis sexcentis in eam sunt injuriosissimi: salus certè ipsa Ecclesiæq; Scripturæ, (ex qua 1. Pet. 1. v. 23. ὡς ἐκ σπογγῆς ἀφ' ὅρατος διὰ λόγου ζῶντος illa nascitur) tanta tecta conservanda auctoritas & majestas postulat, ut sub Theologorum horum exercitiorum initio de Scriptura aliquid differamus.

VI. Accedit reliquarum disciplinarum ratio, quæ cum omnes principiorum certitudinem ad sciētiam, quæ animum hominis βέβαιον καὶ ἀμετάπτωτον reddat, generandam requirant: inferior his esset omnibus nostra Theologia, si principijs ἀποπιστοῖς καὶ ἀναποδείκτοις destitueretur.

VII. De Scriptura ergò sacra disputaturis, nominis seu ipsius vocabuli primùm omnium ratio erit habenda. Literis ergò comprehensam doctrinam vocamus Scripturam, eamq; sacram à DEO quippe profectam, non
volun-

voluntate humana allatam 2. Pet. 1. v. 21. Sacrum enim antiquis dicebatur omne id, quod Deorum habebatur.

IX. Coincidit ergo appellatio cum Verbo DEI scripto, quæ vox *ἡ λέξις* est Matth. 4. v. 4. 2. Reg. 9. v. 36. & passim alibi in concionibus Prophetarum.

IX Quæ ipsa ne ambiguitatem & dehinc errorem nobis pariat, secundum diversa significata nobis evolvenda est. Significat enim verbum DE I aliquando ipsum DEI præceptum, ut quando verbum ejus celerimè dicitur currere. Psal. 147, 15; quandoq; vim Dei vivificam, quâ omnia sustentat & conservat, quomodo non tantum pane sed in omni verbo DEI dicitur vivere homo, loco ante citato Matth. 4, 4; aliquando DEI vel promissionem Psal. 119, v. 25. vel comminationem 2. Reg. 9, v. 26; Apud Johannem Evangelistam plærumque notat Filium DEI *λόγον ἑστωδῆ καὶ στωαίδιον τῷ πατρὶ* cap. 1, v. 1. & alijs in locis.

X. Ex hisce significatis omnibus nulla hujus est loci, sed per Verbum DEI, cælestem illam doctrinam intelligimus, quæ ministerio fido Prophetarum & Apostolorum Ecclesiæ est tradita & patefacta.

XI. Definimus ergo Verbum DEI seu *Scripturam Sacram* doctrinam impulsu Spiritus Sancti à Prophetis & Apostolis literarum monumentis consignatam, de essentia & voluntate DEI nos instituentem.

Quid Scriptura seu DEI Verbum.

XII. Doctrinam dicimus Scripturam S. ductu Scripturæ, quæ Ioh. 7. v. 16. Act. 13. v. 1 2. *διδάχης* nomine indiget verbum prædicatum à Christo & Apostolis.

XIII. Hanc ut discernamus à doctrinis alijs (sunt n. doctrinæ, quæ præcepta sunt hominum Matt. 15, 9; doctrina vana. Psal. 144. v. 11.); adjicimus impulsu Spiritus S. eam à Prophetis & Apostolis literarum monumentis esse consignatam, &c.

A 3 14. Affe.

*Autor seu cau-
sa efficiens
Scriptura.*

XIV. Afferentes hisce Scripturæ S. I. *Autorem seu Causam efficientem*, quæ duplex est: Divina & Humana. Illa Spiritus est DEI seu S. S. Trinitas, DEUS Pater, Filius & Spiritus S. unicus & æternus ille JEHOVAH. Jehovæ Spiritus, *Regius*. inquit *Propheta 2. Sam. 23. v. 2.* loquutus est per me, & sermo ejus per linguam meam.

XV. Filius verò DEI præterquam quod communi Patrum consensu λόγος & Orator putatur fuisse, qui tam varijs modis in Veteri Testamento cum Patribus & Prophetis fuit locutus voluntatem suam illis patefaciendo: novo planè modo ἐπ' ἐσχάτων ἡμερῶν nobis est locutus, *teste epist. Heb. cap. 1. v. 2*; dum manifestatus in carne ex sinu Patris nobis protulit Evangelium seu mysteriū illud temporibus æternis tacitū, *Rom. 16. v. 25.*

XVI. Quia autem hominibus isthæc fiebat revelatio, per homines quoque eam ut causam proximam fieri DEUS voluit & pro Ecclesiæ quidem statu & temporibus diversos, qui in vasis testaceis thesauros illos divinos portarunt.

XVII. Et in Veteri quidem Testamento per os sanctorum, qui à seculo fuerunt, Prophetarum est locutus, *Luc. 1. v. 70*: nec fecit verbum Dominus DEUS, nisi revelaret secretum suum ad servos suos Prophetas. *Amos 3. v. 7.*

XVIII. In Novo verò per Apostolos, quos alioquin maximam partem idiotas & literarum ignaros virtute armavit Spiritus inq; universum ablegavit orbem, ut docendo & prædicando Evangelium omni creaturæ testes ei essent non solum Hierosolymis, verum etiã in universa Judæa, Samaria & usque ad extrema terræ *Matth. 28, v. 19. Act. 1, v. 8.*

XIX. Ab hisce administris non tantum prædica. Verbum DEI
tum hoc ipsum est verbum, sed etiam *literarum monu- literis consi-*
mentis consignatum, idq; ipsum nec sine jussu nec causis *gnatum.*
gravissimis.

XX. Non enim ipse Jehovah tantum legem lapidibus
deis in tabulis manu propria scriptam Moyse tradidit,
Exod. 24, v. 12; sed Moyse quoque verba foederis in li-
brum scribere est jussus. *Exod. 34. v. 27*; quem Reges
quoque sibi describere mandavit. *Deut. 17. v. 18. Josu.*
8. v. 7.

XXI. Idem de reliquis Veteris Testamenti libris est
intelligendum, quorum autoribus si non scriptio ex-
pressè omnibus est demandata, quin tamen jussu & in-
stinctu DEI ea facta fuerit, nullum est dubium.

XXII. In Novo Testamento idem scriptionis man-
datum extat *Apocalyps. r. v. 11. & 14. v. 13*: Scribe in li-
bro & mitte Ecclesijs. Quod idem intelligendum fa-
ctum ad reliquos fuisse, ut ex sequentibus patebit.

XXIII. Causæ siquidem non leves occurrunt, qui-
bus ad consignationem eorum, quæ docebant, impel-
lebantur ipsi Apostoli, qualis fuit Integritas cumpri-
mis doctrinæ cælestis, quæ sine scriptione stare nullo
modo poterat.

XXIV. Si enim non tantum revelationes omnes
cessarunt, sed etiam 1. *hominum memoria imbecillis est*,
postremis præsertim hisce temporibus, quibus unà
cum viribus & ætate hominis etiam memoriæ vigor
magis magisque deficit; sed etiam 2. *Diaboli organorumq;*
ejus studium indefessum seminandi in tritici medio sua
zizania *Matth. 13. v. 25*: quod viventibus etiam Apo-
stolis subinde in Ecclesia tentarunt. *Act. 15, v. 24. 2. Thes.*
2. v. 2; 3. rerum itidem in *Scripturis tractatarum tum sub-*
limitas

limitas magna, tum ingens multitudo: Quis scriptionem
heic non magnopere judicet commendandam, qua
omnibus huic corruptelis obviam iri, doctrinaeque; Θεο-
πνεύμας sinceritatis illibata multis seculis conservari
potest?

2449.

XXV. Quae omnia cum circa creationis initium
ad exitum usque populi Israelitici ex Aegypto & ultra
etiam non ita obtinebant; per annos bis mille, qua-
dringentos & quadranginta quatuor scripto carebat
verbo Ecclesia, Scripturae vicem DEO revelationibus
& colloquijs cum Patribus, qui depositum hoc sacro-
sanctum diligentissime custodiere, suisque; filijs & ne-
potibus fidelissime tradidere, supplente. *Gen. 3. 4. 6. 9. &*
seq. capitibus.

Scripturae Au-
toritas du-
plex:

XXVI. II. Quod ex Scripturae hujus determina-
tione fluit est ejus *Autoritas*, quae in duobus consistit,
tum quod divina, tum quod Canonica sit Scriptura
sacra.

Divina.

XXVII. *Divinam* esse liquet *κρίτησις* quibusdam,
quae sunt tum testimonia tum argumenta alia maje-
statem ejus autoritatemque; plane divinam asserentia.

XXIX. *Testimonia sunt duplicia: Divina & Huma-
na.* E *divinis* 1. est illud, quo de jam est dictum, quod
DEUS ejus autor est, suumque; vocat verbum, quod de o-
re ipsius egrediatur. *Esa. 55. v. 11,* & sermones, quos non
humana docet sapientia sed sanctus DEI Spiritus, *1. Cor.*
2. v. 11.

XXIX. 2. Quod Idem spiritus cuique fidei in cor-
de perhibet, sanciendo, confirmando, persuadendo,
obsignando & largiendo, ut credamus verbum hoc ve-
re DEI esse verbum, qui enim unxit nos, DEUS est,
qui etiam obsignavit nos deditque; arrhabonem spiritus
in

in cordibus nostris. 2. Cor. 1. v. 22, qui Spiritus testatur Spiritum esse veritatem 1. Joh. 5, v. 6.

XXX. 3. Quod Scriptura Scripturæ, Novi Testamenti libri libris Testamenti Veteris, & hi illis, unusq; liber biblicus alteri communicat; ex qua jucundissima *ἀποδείξις* eventu ipso comprobata concludi aliud non potest, quam verè *θεόπνευστος* hanc esse Scripturam.

XXXI. *Humana testimonia* divinitatem ac Majestatem sacrosanctam Scripturæ comprobantia iidem *divinæ sunt generum: Sacrum unum, Alterum profanum.*

XXXII. *Sacrum est* Ecclesiæ omniumq; in ea fidelium, qui consensu unanimi à primo verbi DEI publicati tempore hanc Scripturam ut divinam agnovêre, venerati sunt, custodiverunt & posteris commendarunt. Quod ipsum quamvis ut instrumentum se habeat, quo ad agnoscendas Scripturas primùm quasi manu ducimur; pondere tamen suo non destituitur.

XXXIII. *Profanum est* hominum extra Ecclesiam constitutorum, qui non minùs Scripturæ S. S. suam hanc auctoritatem divinam illibatam asserunt. Quales sunt 1. *Turca*, qui in Alcorano suo fatentur Moysen & Jesum Christum tanquam indubios Prophetas docuisse viam DEI, eamq; stupendis miraculis confirmasse.

XXXIV. 2. *Judeorum modernorum*, qui tùm scripta V. T. pro divinis agnoscunt, tùm consensu Novi cum Vetere suavissimo, vendicatione multorum Messiaæ loco & nomine, & demùm exilio illo suo ineluctabili dispersioneq; misera & perpetua Novi veritatem largiri coguntur; utriusq; cælestem originem non obscure confirmantes.

XXXV. 3. *Idem Ethnici* faciunt, quando omni tempore Scriptis publicis testati sunt, dari religionem

B

quan-

quandam, cujus ritus & statuta à gentiliū moribus
sint alienissima, quorum testimonia videantur nume-
ro benè multa apud *B. Hunnium piæ memoriæ Præcepto-
rem nostrum in lib. de Majest. & certitud. Scripturæ cap. 18.*

XXXVI. Et hæctenus de Testimonijs Scripturæ;
Quibus *Argumenta alia* ex efficacia, rerum & styli ma-
jestate, eventuum certitudine &c. attexere possemus,
nisi brevitatis nobis imperaret, & ad alia invitaret præ-
sens institutum.

Canonica.

XXXVII. Ex hoc ergò Divinitatis fonte *Canonica*
quoq; Scripturæ manat *autoritas*, quam habet in diri-
genda vita & fide, dijudicandisq; omnibus circa hæc
exortis controversijs.

XXXVIII. Funiculus siquidem seu amussis, canon &
norma est, *Psal. 119. v. 4.* ad quem non vivit tantum able-
gantur *Esa. 8. v. 20.* sed etiam in extremo die sunt judi-
candi vivi & mortui *Dan. 7. v. 11. Ioh. 12. v. 48.*

XXXIX. Competit a Canonica hæc auctoritas non
omnibus in universum libris biblicis, sed certis quibus-
dam, quorum numerum videbimus infra reiectis non his
& adulterinis tum libris reliquis, tum traditionibus.

XL. Præter hanc ergò Scripturam Controversiarum
Judex alius assignandus non est; seu Scriptura sola post
scriptionem librorum Moysi in Veteri, & Apostolicorum in
Novo T. constitutionem in canone, judex seu vox Judi-
cis absoluti & summi, universalis, legitima ordinaria,
justa & infallibilis est omnium, quæ in Ecclesia circa cul-
tum ac religionem vel extiterunt unquam, vel adhuc fu-
turae sunt ad novissimum usq; diem, controversiarum.

*Scriptura nov-
ma unica con-
troversiarum
fides.*

LXI. Assertionis causæ sunt. 1. *Sola Scriptura est à vni-
versis nulli errori obnoxia, extra quam error est creber-
rimus Marc. 12, v. 24.* 2. ad eam solam in dubijs contro-
versijs

versijs ablegamur & sumus alligati. *Luc. 16. v. 29. Ioh. 5. v. 20. 3.* sola est *θεοπνευστος*, cui proinde fides nostra tutò potest inniti, quæ ut ex auditu, ita hic ex verbo DEI *Rom. 10. v. 17. 4.* ob solam ab hac recessione reprehensi sunt, quicūq; sunt reprehensū: Exemplo sunt, Nadab & Abihu, *Lev. 10. v. 1.* Salomon *3. Reg. 11. v. 33.* Jerobeā *1. Reg. 12. v. 28.* & alij.

XLII. Quod nostrum pronunciatū nec DEO vel Spiritui S. iudicium derogat, nec Ecclesiæ. DEUS enim ut Iudex & legislator *Esa. 33. v. 22. Iacob. 4. v. 12.* autor & cōsummator nostræ fidei *Heb. 12. v. 2.* & Spiritus S. qui in omnem veritatē ducit fideles *Joh. 16. v. 13.* iudicant per verbū Scriptis Prophetis & Apostolicis cōprehensū.

XLIII. Ecclesia verò iudicium habet limitatum & ad Scripturam alligatum, quæ quippe superstructa est super fundamentū Prophetarum & Apostolorū *Eph. 2. v. 20.* & iudicatur ipsa *1. Ioh. 4. v. 1.* errori itidem est obnoxia, cum ex parte tantum cognoscat *1. Cor. 13. v. 9.* & ipso actu non raro tum in Novo tum veteri Testamento erravit, uti exempla testantur.

XLIV. III. Quod hinc promanat *Scriptura est perfectio, Scriptura* qua sufficienter omnia complectitur & tradit, quæ ad *summa perfectio* salutem sint necessaria, sive mores informandos sive *fio.* fidem ipsam respicias.

XLV. Demonstrat hanc. 1. *finis promulgationis Scripturarū*, qui fuit perfectissimè ea omnia tradere, quæ de Dei tum essentia tum voluntate cognitu erant necessaria. Hinc Apostoli nihil subterfugisse dicuntur, quò minus nobis omne Dei consiliū annūciarent *Act. 20. v. 20. & 27;* unde & Scripturæ hominē reddūt perfectū, *2. Tim. 3. 16.*

XLVI. 2. *Additionis & detractionis omnis prohibitio.* Cū n. ipsi Philosopho *lib. 5. Metaph. c. 10, τὸ λεγόμενον* sit illud, *ἢ μὴ εἶναι ἐξω τῆ λαβῆν;* Scriptura verò nec additionē nec detractionē pariatur, non tantum in specie Test. Vet.

Deut. 4, v. 2. & cap. 5, v. 32. Prov. 30, v. 6. Ezech. 20, v. 18; sed omnis omnino. Apoc. 22, v. 18. & 19; perfectam eam esse hinc est consequens.

XLVII. 3. *Sufficiencia seu utilitas Scripturae ad omne opus bonum perfecte, quam ei assignat Apostolus loco dicto 2. Tim. 3, v. 16. aphorismo illo classico: Omnis Scriptura divinitus inspirata utilis est ad doctrinam, redargutionem, correctionem & institutionem, quæ est in justitia, ut integer sit DEI homo ad omne opus bonum apparatus.*

XLIX. Cum quibus omnibus non pugnat, quòd omnia, quæ DEUS, Prophetæ & Apostoli olim sunt locuti, non sint scripta; quòd ritus omnes & ceremoniæ non sint consignatæ; quòd denique per traditiones olim Ecclesia V. T. 2454. annis & N. T. 20. fuit edocta: sufficit enim nobis, quòd necessaria & cultum moresque attinentia sint scripta, quibus post Canonis constitutionem Ecclesia possit informari.

*Scriptura:
perspicuitas.*

XLIX. IV. Perfecta hæc Scriptura si est, à causa perfectissima DEO profecta, *perspicua* eam ipsam esse necesse est, quæ in rebus fidem & salutem nostram concernentibus ingenitam quandam lucem habeat, ut ab homine pio & fidei etiam sine testimonio Ecclesiæ intelligi possit.

L. Si enim verbum Jehovæ lucerna est pedum nostrorum & lumen semitarum nostrarum; si ingressus sermonum ejus est lux intelligentiam conferens parvulis, ut asserit Psalmista *Psal. 119, v. 105*; si mandatum Lucerna, & Lex Lux, quæ splendet in loco obscuro, ut Salomon *Proverb. 6, v. 23*, & Petrus *2. ep. 1, v. 19* testantur: quomodo obscura esse poterit Scriptura?

LI. Et quomodo DEUS qui tùm orationis, tùm per-

perspicuitatis omnis est Autor? quomodo Christus, qui Lux est vera illuminans omnem hominem venientem in hunc mundum *Iob. 1. v. 9*? quomodo Spiritus DEI, cuius proprium est illuminare corda credentium, sine blasphemia & impietate eam doctrinam, per quam fideles regenerantur. *1. Pet. 1. v. 23*. & illuminantur. *Psal. 119. v. 9. & 12.* & salvantur. *1. Cor. 1. v. 21*; involucris & enigmatibus dici poterit involvisse equidem non video.

LII. Sint sanè quædam in sacro codice obscura, ut sunt abstrusissimæ visiones & prophetiæ nonnullæ (quibus DEUS fastidium voluit abstergere, studium inquirendi diligentius excitare & gravitatem concionibus plerisque conciliare); sint quædam *δυσνόητα*, & *ὅς ἀμαθεῖς καὶ ἀσήρικτοι βροδοῦσιν περὶ τὴν ἰδίαν αὐτῶν ἀπώλειαν*, ut loquitur *Petrus 2. ep. 3. v. 16*; poteritne hinc evestigio Scripturæ totius & ratione quidem capitum doctrinæ seu articulorum fidei, qui ad salutis nostræ negotium pertinent, lectorem nactæ, qui juxta regulam *Hilarij Lib. 1. de Trinit.* dictorum intelligentiam expectet ex dictis potius, quàm imponat, & retulerit magis quàm attulerit, neq; cogat hoc videri dictis contineri, quod ante lectionem præsumpserit intelligendum, obscuritas evinci?

LIII. Quod si perspicua est Scriptura; quis Laicum hominem linguæ, in quam translata est, gnarum ab ejus lectione abigat? quem invitant, imò cogunt ad hujusmodi studium & *mandata divina*, quæ in Legis divinæ meditatione assidua beatitudinem hominis Christiani positam asseverant *Psal. 1. v. 1. & 119. v. 15*; quæ non Sacerdotes modò sed Reges, imò tam mulieres quàm viros, parvulos & advenas in Lege volunt occupari, *Deut. 17, v. 18. & 19, & cap. 31. 11*; quæ Scri-

Laiis etiam
legenda Scri-
ptura.

B. 3.

pturas

turas jubent scrutari. *Ioh. 5. v. 39.* & ad eas laicos etiam remittunt *Luc. 16. v. 29.*

LIV. Et *Salus* cuiusq; *propria*, quæ cum fidem requirat propriam *Habacuc. 2. v. 4.* & in ea certitudinem quandam, quæ spiritus possit probare & à Pseudoprophetis sibi cavere *1. Ioh. 4. v. 1. Matth. 7. v. 11.* lectionem omninò requirit, qua Scripturas scrutetur, an Doctorū dicta ita se habeant exēplo Berrhoēntiū *Act. 17. v. 11.*

LV. Et *fructus* denique hinc proveniens maximus. Ut enim arbor plantata secus decursus aquarum *Damascenus* inquit *lib. 4. cap. 18.*; ita anima irrigata divinā Scripturā maturum adfert fructum fidē orthodoxam.

LVI. Non enim litera est mortua Scriptura seu *Scriptura efficiacia.* DEI verbum, sed potentia DEI ad salutem omni credenti *Rom. 1. v. 16.* ex cuius auditu est fides *Rom. 10. v. 17.* apertio cordis *Act. 26. v. 14.* & oculorum, ut convertamur à tenebris ad lucem *Act. 26. v. 18.*, vivificatio *Psal. 119. v. 30.* & demum vita æterna. *Ioh. 5. v. 24.*

LVII. V. Denique quod ex Scripturæ definitione elicimus, proprium ejus est officium, *Certos* nimirum nos reddere & instruere de DEI essentia & voluntate. *Officium Scripturae.*

LIX. Quamvis enim Naturæ etiam lumine hominibus τὸ γνωστὸν τῷ Θεῷ sit manifestum, dum ex mundi operibus æternam ejus potentiam ac divinitatem pervident, teste Apostolo *Rom. 1. v. 19.* & 20: verè tamen loquendo notitia hæc aut nulla, aut imperfecta aut languida est, ut demonstrat *Magnus noster Chemitius part. 1. loc. com. loco DE DEO cap. 1. quest. 2.*

LIX. Idem de voluntate DEI est statuendum. Coli velle Deum scit sanè humanæ ratio; cultus verò hujus ignorat modum, quem Filius, qui in sinu est Patris, nobis revelat *Ioh. 1. v. 18.*

LX. Quid autē in specie de Deo tum secundū essentiam

riam tūm voluntatē sit sentiendum, sequentes demō-
strabūt συζητήσεις. Nos à definitione sufficienter hæc
nus excussa ad Scripturæ S. divisionem progredimur.

LXI. *Duplex a. Scripturæ S. seu librorū Biblicorū divi. Scripturae*
sio affertur solet: *Vna à tempore, Altera ab autoritate petita. Divisio.*

LXII. *Temporis ratione Scriptura* vel est *Testamenti Ve-*
teris, quæ ante Christū natū per Moysen & Prophetas est
cōsignata; *vel Novi*, quæ post natū & exhibitum Messīā
ab Apostolis promulgata. Quæ divisio quia infra re-
curret & plurib. tractabitur, de ea hæc nihil addimus.

LXIII. *Autoritatis* verò respectu libri vulgò biblici di-
cti vel sunt *Canonici*, qui publicum habent, & perpetu-
um primitivæ Ecclesiæ testimonium, ab ipso DEO tra-
ditum, quod divinitus Prophetis Apostolis & sanctis
DEI Hominibus, qui in fundamento non errarunt,
sint inspirati, ut juxta illos dogmata examinarentur,
vel *Apocryphi*, qui publica Ecclesiæ testificatione desti-
tuuntur, nec ad dogmatum stabilitonem per se faci-
unt, sed quatenus eum illis consonant.

LXIV. Canonica hæc autoritas unde dependeat su- *Constitutio*
præ est dictū. *Constitutio* verò *Canonis* non ab initio sta- *Canonis Scri-*
tim mundi, nec viventibus adhuc Prophetis & Aposto- *pturis.*
lis est facta, sed desinentib. scribere & vivere Prophetis
in Veteri, Apostolis v. in N. Test., quod omnes *ynois*
librorū istorum fuisse Autores, Ecclesiarū, quas docue-
rūt, testimonijs constabat, quæ proinde libros eorū ut
DEI vocem recipientes, Canonē constituerūt, ad quē
in controversiarū omniū dijudicatione recurri posset.

LXV. *Canonicos libros Test. Vet.* agnoscimus omnes,
præter tertium & quartum Esdræ, fragmentū Esther,
Orationem Manassis, fragmentum Danielis, librum
Judith, Tobiam, Baruch, Librum Sapientia, Ecclesia-
sticum & libros Maccabæorum. 66. In

LXVI. In Novo verò Testamento è Canone eximimus Epistolam ad Hebræos, Jacobi, Petri posteriorem, Johannis secundam & tertiam, Judæ, & Apocalypsin Johannis; reliquis Canoni insertis.

Librorum Apocryphorum discrimen.

LXVII. Insigni tamen notato discrimine, quod Apocryphistum veteris cum Novi Testamenti, tum his cum se invicem intercedit. Novi enim Testamenti Apocrypha omnia consensum Ecclesiæ habent majorem, quæ aliquando etiam nullum eorum extra Canonem posuit: Veteris vero T. non item.

LXVIII. Epistolæ verò ad Hebræos, inquit B. noster Hunnius in examine cap. 10. lib. 1. de verbo DEI Bellarm. Petri posteriori, Johannis secundæ & tertię Epistolis & Apocalypsi, nos majorem ac pene Canonicis illis scriptis parem auctoritatem tribuimus, partim ob majorem consensum Ecclesiæ primitivæ, partim ob styllum autoribus cõgruentem, partim ob insitum quoddam *νεγίρειον* ab illustribus vaticinijs eorumq; claro eventu.

Errores cum Scriptura pugnantes.

LXIX. Demum eliminamus à Scripturæ S. hæcenus declarata veritate *Errores* imprimis Pontificiorum crassissimos, quorū aliquot etiam in nupero colloquio Ratisbonensi de novo eructatos & propugnatos ab illis legimus, quod Scriptura controversiarum religionis omnium norma esse non possit; quod nulla hæresis unquam ex ea sola sit refutata, quod traditiones ei sint assuendæ; quod sit imperfecta, obscura, ambigua & flexiloqua; nec laicis nec in lingua peregrina legenda; nullos libros habeat apocryphos; in vulgata translatione veteri pro authentica sit agnoscenda; exorcismis & alijs superstitionibus adhibenda.

LXX. Deinde fanaticos illos, qui vel spreto do- centium

centium in Ecclesijs & Scholis ministerio *audidant*
esse volunt; vel laborem discendi subterfugientes no-
vas expectant revelationes & raptus Enthusiasticos;
vel prætextu aliquo vano Novi vel Veteris T. Scriptu-
ram, aut partem saltem ejus aliquam rejiciunt.

LXXI. Et deniq; *manifestè impios* qui Scripturam
pro ludibrio habent eamq; vel irrident, quales Philo-
sophi fuerunt pleriq; vel libellis famosis aut nugis ad-
hærent.

LXXII. Qui errores crassitie & absurditate sua
satis conspicui partim ex superioribus possunt refura-
ri, partim examini subjicientur in sequentibus quæ-
stionibus.

*Questiones Controversæ de Scriptura
Sacra.*

LXXIII. Hanc veritatis esse vim *Seneca* alicubi
dicit, ut contra omnium ingenia, calliditatem, soler-
tiam & contra fictas hominum insidias facilè se per se-
ipsam defendat; impugnantibus enim multis suscita-
tur & crescit, cum falsitas vel error nullo sibi assisten-
te consenescat ac diffuat, *ut ait Chrysostomus homil. 3. de
laudib. Pauli.*

LXXIV. Hæc ergo ex Israelis fontibus limpidif-
simis hausta, ad dilutionem falsitatis Scripturam hanc
assertam evertere nitentis sat erit valida & sufficiens.
Omissis autem *γερμανομαχου* alijs, cum Pontificijs po-
tissimum juratis illis Scripturæ hæc tibus & perverso-
ribus manus conferemus.

Q U Æ S T I O

*An omne DEI verbum homini cognitu necessa-
rium in literas relatum, & quid de Traditionibus sit
statuendum?*

○

E pri-

LXXV. E primarijs, quæ cum Pontificia cohorte nobis intercedunt, quæstionibus controversis præsens est, in qua summam & salutem Regni Antichristiani quia sitam esse unicè norunt Parasiti aulæ Romanæ; in ea propugnanda quoq; omni ingenij robur adhibent, conquirentes ex omnibus tum Scripturæ (quamvis detortæ & miserè perverfæ) tum Antiquitatis angulis, quibus & verbi Scripti autoritati detrahere, & Traditionum suarum fictitiarum necessitatem & præstantiam elevare quoquo modo possint.

Statim Con-
troversia.

LXXVI. Quæstionis autem momentum in eo est situm: *An omnia, quæ homini Christiano ad fidei morūq; informationem scitu sunt necessaria scripto DEI verbo cōprehensa sint; an verò præter hoc Traditione seu ejusmodi dogmata, quæ nec in Dei verbo contineantur, nec ex eo evidenter deduci queant, imò verò è diametro ei repugnēt, sint admittenda?* In qua pro posteriori pugnant Papicolæ, nos cum Spiritu S. pro priori parte.

LXXVII. Pro sua assertione Pontificij, & inter hos Bellarminus lib. 4. de verbo DEI cap. 5. & seq. & rationibus & autoritatibus, ijsq; tum humanis tum divinis dimicant, sed successu parùm fausto.

Scripturam
probare Tra-
ditiones.

LXXVIII. Quod enim *Scripturam ipsam* dicunt probare Traditiones adductis aliquot ejus locis, in quibus vel traditionum expressè, vel multorum non scriptorum, sed auditorum & observandorum fit mentio; qualia sunt loca. 1. Cor. 11. v. 2 & cap. 15, v. 23. 2. Thes. 2. v. 15. in quibus traditionum seu παραδόσεων; Iohan. 16. v. 12. & cap. 21. v. 25. & in 2. & 3. epistolis Iohannis, ubi multorum non scriptorum; & denique 1. Tim. 6. v. 20. & 2. Tim. 1. v. 13. & 14. ubi auditorium mentio injicitur: in ijs omnibus turpiter labuntur.

LXXIX. Dum I. ἐρεποζυτῆρες seu mutantes statum
contro-

controversiæ, qui non de traditionibus in universum est omnibus (ut enim dogmata aliquando vel à Christo immediatè vel ab Apostolis tradita traditionum nomine venire non negamus: ita has à nobis non damnari scire poterant Adversarij ex Chemnitij nostri Magni part. 1. exam. Concil. Trident.) sed specie certa, quæ scilicet verbo DEI contrariatur.

LXXX. 2. Τὸ ἐν ἀρχῇ αἰζῶτες & id præsumentes tanquã probatum, de quo adhuc controvertitur. Quis enim illis largietur, multa illa non scripta statim eas esse Traditiones, quas falsò pro Apostolicis in papatu jactitant? quis non potiùs eas spurias judicabit, cum videat eas Apostolicæ doctrinæ scriptis comprehensæ in faciem contradicere?

LXXXI. 3. Ὡς αἰτίον μὴ αἰτίον seu falsam causam assignantes. Cur enim Christus discipulis non omnia diceret, sed aliqua reservaret ad tempus effusionis miraculosæ Spiritus S. in die Pentecostes factæ, causa nō fuit, ut inde traditionum q. Thesaurus nasceretur: sed discipulorum infirmitas & ignorantia Iohan. 16. v. 12. ad credendum tarditas. Luc. 24. v. 25. & animus errore Judaico de Christi regno mundano fasciatus Luc. 24. v. 21. & Act. 1. v. 6: Quæ omnia quia adventu Spiritus Sancti discipulos in omnem veritatem ducturi Ioh. 16. v. 12. docturi & suggesturi omnia Iohan. 14. v. 26. erant tollenda; ad id quoque tempus erant reservanda.

LXXXII. Sed addunt: Multa tamen non contineri in Scriptura, quæ nihilominus necessariò credenda, ut sunt: Canonica Scripturæ & librorū ejus auctoritas; remedium pro peccato originali foemellarum & masculorum ante diem octavum demortuorum in V. T; pædobaptismus; purgatorium & alia: Quorum proinde omnium fides ex Traditionibus seu verbo DEI nō scripto haurienda erit.

Scripturam
non omnia
continere.

LXXXIII. Verùm hujus quoq; probationis vanitas, ex eo patet, quod 1. in plerisq; hisce *principium turpissimè petant Pontificij*, quæ in Scriptura si non *ρητῶς*, quoad sensum tamen continentur, ut sunt: Canonica Scripturarum autoritas, quam suprâ ex medullis ipsius Scripturæ demonstravimus; remedium pro peccato originali foemellarum V. T. quod idem fuit Christi meritum pro peccatis mundi præstitum, reputantur quippe foemellæ pro circumcisis tanquam ex circumcisis natæ, pro quibus etiam sacrificatur, *Levit. 12. v. 6. Exod. 12. v. 3. 4. 47. & 48*; idem fuit remedium pro peccato masculorum, qui cum non legi circumcisionis subjacerent, nec etiam condemnationi, *ὅσα ᾧ ὁ νόμος λέγει τοῖς ἐν τῷ νόμῳ λαλεῖ. Rom. 3. v. 19*; & deniq; Pædobaptismus, qui tum generali Salvatoris mandato *Matth. 28. v. 19*, tum statu & conditione infantum *Iohan. 3. v. 5*, tum baptifatione integrarum familiarum *Act. 16. v. 33*; sufficienter probatur.

LXXXIV. 2. *Testimonium internum cum externo primitivam Ecclesiam cum præsentem confundant.* Testatur quidem Ecclesia etiam de Canonica librorum bibliorum autoritate, externo autem tantum testimonio non interno, ut Scriptura; & non tam præsens quam primitiva, quæ ipsos Prophetas & Apostolos docentes vidit, audivit, & testimonium proinde perspicuum & indubium ijs perhibere potest.

LXXXV. 3. *Taceo falsitatem & absurditatem dogmatis de purgatorio*; quod ut & plerasque traditiones pontificias alias in Scripturis non reperiri *ταῖν ἀμφοῖν* largimur, utpote quæ Christiano non necessaria sed perniciofa & ad salutem impedimento sunt.

LXXXVI. 4. *Ἐκ περιστερίας* addo, si maximè traditiones

tiones quasdam esse in Ecclesia concedatur; unde Pontificij fidem nobis facient, has vel illas esse & non alias? Quas enim *Regulas Bellarminus* pro asseveratione aliqua certa cudit *lib. 4. de Verbo DEI cap. 9.* præter *adolexian* & puerilem principij petitionem nihil continent.

LXXXVII. Sarta proinde tecta nostræ assertioni thesi 44. positæ suisque momentis roboratæ sua adhuc constat veritas; Omne DEI verbum homini ad salutem scitu necessarium esse scriptum, nullasque Traditiones, quales Pontificij quidem propugnant, esse necessario credendas aut recipiendas.

QUÆSTIO II.

An Scriptura Controversiarum religionis omnium norma sit unica?

LXXXVIII. Ut veritas veritati consona est; ita ex præcedentis quæstionis determinatione de præsentē quid statuendum sit facile apparebit. Si enim *Pseudopægodes* Pontificiæ in favillas redactæ Scripturæque sua constat integritas & perfectio; quomodo non ad controversiarum in universum religionis omnium dijudicationem illa erit sufficientissima? aut quid ei superaddi aliud poterit?

LXXXIX. Quæ ipsa sententia cum in thesibus sufficienter sit comprobata; Romanenses quid consentiant, & huic veritati opponere valeant, breviter videbimus.

XC. Statuunt autem illi in thesi sua, quam Ratisbonæ proximè probandam & defendendam susceperunt: *Scripturam S. non esse judicem omnium Controversiarum*

arum Fidei & Religionis Christiana; normam quidem esse infallibilem, verum nec unicam, sed præter hanc necessario admitti debere Traditiones & Ecclesie definitiones, Doctorumq; Orthodoxorum consensus.

XC I. Ubi nos (uti ex thesi 42. patet) priorem partem facillimè largimur, si nimirum hoc accipiatur sensu: DEum vel Spiritum S. supra esse Scripturam & per illam hoc iudicium exercere: posteriorem verò διαρρήδην negamus.

Scripturam
non esse nor-
mam Contro-
versiarum u-
nicam.

XC II. Stabiliunt verò illi thesin suam, tum à forma iudicij politici, in quo requiratur iudex, qui agnoscat Controversias, sensum legis explicet, & transgressores, ut stent decisioni, compellat; tum ab insufficientia nostri iudicis, quod nec Scriptura, ut verbum est Spiritus S. nec ipse Spiritus S. loquens per Scripturam (ut blasphemavit Gretserus) talis esse possit iudex, cum non ita dicant sententiam, ut altera pars evidenter sciat se vicisse, altera se causam amisisse; tum à controversijs peculiarib., ut sunt celebratio paschalis, perpetua Mariæ virginitas, an Evangelium Nicodemi sit Nicodemi & aliis, quarum decisio ex Scriptura haberi nequeat; Et alijs quibusdam propria futilitate cõcidentibus.

XC III. In quibus omnibus, quia partim status invertitur Controversiæ, quasi nos Iudicem supremum & absolutissimum statueremus Scripturam, ut nã, quam pro norma tantum agnoscimus; partim Ecclesiastica iudicandi ratio cum politica confunditur, controversiæ de ceremonijs cum ijs quæ de cultu vel morib. partim principij petitiõ & impietas insuper occurrit maxima, ut tũ in colloquio ipso ad oculũ, tum post illud contra Πλασίας adversariorum scriptis nostrarium Theologorum est ostensum; cramben recoctam apponere nolumus

XCIV.

XCIV. Illam exceptionem frivolum præterire non possumus, quam ad fundamentum nostrum secundum ex Deuteronomio & alijs locis petita, tam crebro ingeminant: *prohiberi ijs in locis additionem non præter sed contra Scripturam, interdictumque hoc privatas tantum concernere personas & præcepta Legis non omnia.*

XCIV. Præterquam enim quod sine omni probatione solida hoc asseritur 1. *contradictionem implicat,* contrarium aliquid Scripturæ posse addi: contrariæ siquidem Legis assumptio, non additio veteris, sed potius antiquatio est & abrogatio.

XCVI. 2. *Indefinita locutio est in allatis Scripturæ locis,* & ea quæ contra, & quæ præter Scripturam adduntur, prohibens; Unde ergo suam illam restrictionem desument Pontificij?

XCVII. 3. *Impietate non caret illa limitatio,* qua quippe omnia Thalmudistarum deliria possent defendi, eò quod sint præter Scripturam, non contra eam, ut Romanensibus placet.

XCIX. 4. Non tantum præter sed etiã *contra* Scripturam traditiones ex sunt omnes, quas Pontificij hoc loco urgent; proprio ergo gladio suam hanc assertionem jugulabunt.

XCIX. 5. Non personis privatis præceptum illud promulgabatur, ut falso illi fingunt, sed *universo Israeli,* qui vidit miracula in populo Dei facta, *Deut. 4. v. 1. & 3.*

C. Non denique pauca tantum attinet præcepta illa clausula, sed *omnia,* quibus scilicet Deus cum Israël foedus pepigit *Exod. 34. v. 27.*

CI. Id demum circa hanc de Controversiarum Religionis Judice disputationem observationem meretur aliquam; *An legitimus processus sit ille, quem Lutherani*
contra

contra Pontificios in hac materia hætenus observarunt, an
verò via aliqua compendiosior possit dari?

CII. Peccasse enim quidam in systemate suo Theo-
logico dicit Theologos nostros, quod nõ primùm qua-
sierint ex Pontificijs: An concedant Scripturã esse nor-
mam fidei & dubitationũ de fide motarum *saltem ali-*
quo modo; & hoc cõcesso perrexerint, dicendo: Ergò de
controversijs particularibus, ut de justificatione &
alijs disputabimus. *Keck. lib. 1. system. Theol. p. 175.*

Quomodo di-
sputandum
de norma
Controversia-
rum Religio-
nis.

CIII. Verùm absit ut nos sexagenarios Præcepto-
res nostros controversiarum modorumq; quibus de ijs
disputari optimè possit, scientissimos, de ponte, quod
dicitur, præcipitemus. Dicimus ergò confundere ho-
minem Disputationem, De articulis fidei reliquis, &
De ipsa norma controversias fidei dijudicandi institu-
tam, qualis fuit & nostratum Theologorum.

CIV. In illa facilè largimur modum propositum
habere locum posse, non verò in hac, *in qua id ipsum con-*
trovertitur: An saltem aliquo modo Scriptura sit norma,
an verò simpliciter & unice? Quorum illud Pontificij,
hoc nostri Theologi defendebant.

CV. Valeat ergò, transmarina Philosophi illius
sapientia. Nos Controversiam præsentem claudimus
memorabili illo *Augustini*, quod habet *lib. de unitate*
Eccl. cap. 3: Non audiamus, hæc dico, hæc dicis, sed
audiamus: Hæc dicit Dominus. Sunt certè libri Do-
minici, quorũ autoritati utrique consentimus, utri-
que credimus, utrique servimus. Ibi quæramus Ec-
clesiam, ibi discutiamus causam nostram. Hæc
ille.

QUAE-

QUÆSTIO III.

Quid de translationibus Bibliorum varijs
sentiendum?

CVI. Quæ de Scripturæ Canone, perspicuitate & alijs non inutiliter quæri & examinari hoc loco poterant, brevitatis studio omittimus, quærentes colophonis loco; quia ex originalibus linguis Hebræa Veteris, & Græca Novi Testamenti, in alias linguas Syriacam, Græcam, Germanicam, &c. biblia translata jam legimus: quid vernaculas cuiq; populo de hisce statuendum sit?

CVII. Ubi in iudicio extra omnem ponimus Controversiam; originalem linguam cujusq; Testamenti reliquis omnibus puriorem & in controversiarum decisione præferendam esse, Nam, ut ille canit;

Rivulus humano quò plus à fonte recedit,

Puras plus nitido flumine fundit aquas;

Quò magis à sacri at profluxit origine fontis,

Hòc magis impuros efficit unda lacus.

CVIII. Unde impiam esse necesse est sententiam illam Bellarminianam & Concilij Tridentini decretis peritam, *Versionem bibliorum Latinam vulgatam* (sub *vulgata quid statuendum.* Hieronymi nomine jactitatum, *autoritatis esse tanta, ut in publicis lectionibus, disputationibus, predicationibus & expositionibus pro authentica habeatur, ita ut nemo eam rejicere quovis pretextu audeat vel præsumere possit.*

CIX. Quam tamen ipsam tot ferè sceleris mendis & vitijs constat, ut à nostris monstratum est Theologis, quot constat folijs, quicquid etiam palliationis & excusationis moliatur *Bellarminus lib. 2. de verbo DEI cap. 12, 13. & 14.*

D

CX. Idem

CX. Idem de translationibus aliis est statuendum. Unde nihil iterum emolumentum accedit Goliatho huic Romano, quando sibi plurimum gratulatur *lib. dicto cap. 4* de commodo editionis Syriacæ, quod in titulis ac sectionibus capitum mentio fiat jejuniorum, venerationis crucis, precum pro defunctis & aliarum ineptiarum. Quæ enim à Scriptura, uti in fontibus habentur, manifestè omnia damnentur, legitimare ea Syriaca editio non poterit.

An in tribus tantum linguis Scriptura legenda.

CXI. Quod verò vulgares Bibliorum editiones improbat idem *cap. 15*, contendens *in tribus solum linguis Hebræa, Græcæ & Latina consecratis titulo crucis Dominicæ lectionem sacrorum bibliorum esse permittendam*: in eo non malè consulit Jesuita sedi Pontificiæ, cujus quia errores ex hisce editionibus vulgaribus à plebeis etiam deprehendi posse præsentiseit, maturè huic malo esse medendum autumat.

CXII. Nos contra ère existimamus esse Ecclesiæ, si in eam linguam, quæ illi vernacula est, codex biblicus translatus ab omnibus legatur, idque probamus. *I. manifestis Scripturæ testimoniis*, quæ ita jubent orare lingua, ne mens fructu vacet, & nec in aërem loquamur *1. Cor. 14. v. 8. & 14*; volunt Christianos invicem loqui psalmis, hymnis & cantionibus spiritualibus. *Eph. 5. v. 19. & Col. 3. v. 16.*

CXIII. *2. Ratione invicta*. Finis enim officiorum divinorum publicarumq; lectionum est, ut per patientiam & consolationem Scripturarum spem habeamus *Rom. 15. v. 4* ut alij instituantur *1. Cor. 14. v. 19*. At ex lingua ignota & peregrinâ instructio, ædificatio, consolatio nulla. Et si non inquinatur verbum DEI, quando

quando prædicatur lingua vulgari, quâ inquinabitur,
si eâdem scribatur & legatur?

CXIV. 3. *Exemplis manifestis.* Prædicavit Christus
linguâ vernaculâ, loquebantur Apostoli varijs linguis
die Pentecostes magnalia DEI, & postea dispersi per
orbem terrarum, prædicaverunt ubique linguis eo-
rum populorum quibus prædicabant. Ergo vernaculis
linguis Scripturas habere licet, imò necesse est.

CXV. Vanus proinde Jesuitarum est metus de po-
puli corruptione exlectione S. Scripturarum in lin-
gua vernacula. Idem enim ex prædicatione concludi
promptum esset, si aliquid illatio hæc haberet robo-
ris. Verus ergò τὸ συμβεβηκός est ἔλεγχος. Quod
multi corrumpantur non Scripturæ sed legentis fit
vitio, qui, ut antea ex Hilario est dictum, cogit hoc
videri dictis contineri, quod ille ante lectionem præ-
sumsit intelligendum.

CXVI. Et annon de eruditissimis illud potius exti-
mescendum, qui erroribus viciniores, quàm vulgus
indoctum, quod hæresin, ut proverbio dicitur, raro
excitat. Primitiva certè Ecclesia hoc periculum
non advertit, quando Mosis, Prophetarum & Apo-
stolorum Scripta linguâ toti Ecclesiæ notâ curabat
prælegi; unde miram hujus gentis Esauiticæ necesse
est esse sapientiam, quæ acumine longè subtilissimo
eâ possit cognoscere, quæ tot seculis fuerunt i-
gnora.

CXVII. Faceffant ergò hæc ineptiæ. Nos con-
cludi.

cludimus cum Chrystomo homil. 9. ex epist. ad Col: Au-
dite seculares omnes, anime pharmaca; si nihil aliud vul-
tis vel novum Testamentum acquirite, Apostolorum a-
cta, Evangelica, &c.

DEO SCRIPTURÆ ET SALUTIS
nostræ Autori & Consummatori
unico sit Laus, sit Gloria.

AB: 15067

ULB Halle
003 019 209

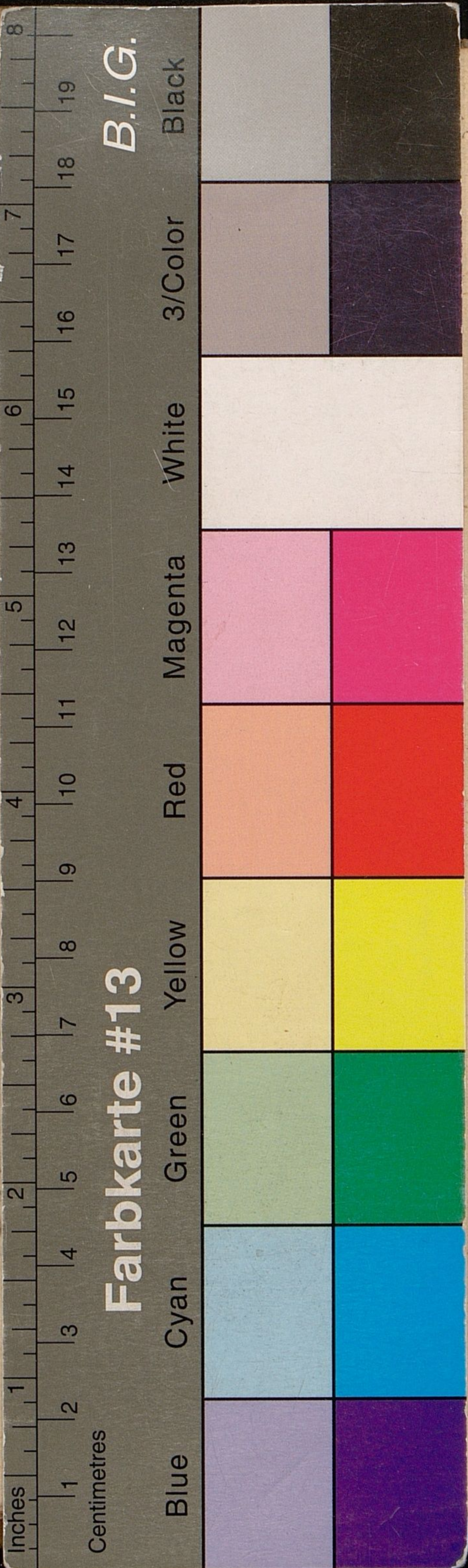
3

36.

DISPUTATIONUM THEOLOGICA-
RUM DE PRÆCIPUIS FIDEI CHRI-
STIANÆ ARTICULIS,
I.
DE
SCRIPTURA SACRA,
Quam,
Favente hujus Autore
DEO,
SUB PRÆSIDIO
VVOLFGANGI FRANZII,
S. S. Theologiæ D. & Professoris in Il-
lustri Academia VVittebergen-
si publici,
Collegis examinandam proponit
M. SIGISMUNDUS EVENIUS
Navena-Marchicus.
In templo arcis,
Ad diem 25. Septemb. horis consuetis.
VVITTEBERGAE
TYPIS JOHANNIS GORMANNI.
ANNO M. D. CXI.